

Isto tako, prava egzistencija religije, države, prirode, umjetnosti jest: filozfija religije, prirode, države, umjetnosti. Medjutim, ako je samo filozfija religije itd. za mene pravo postojanje religije, onda sam ja takodjer istinski religiozan samo kao filozof religije i tako poričem zbiljsku religioznost i zbiljski religioznog čovjeka. Ali ja ih istovremeno potvrđujem, djelomično unutar svog vlastitog postojanja ili unutar tudjeg postojanja koje im suprotstavljam, jer ono je samo njihov filozofski izraz, a djelomično u njihovu svojevrsnom prvobitnom obliku, jer su u mojim očima samo prividni drugobitak, alegorije, pod osjetilnim velom skriveni oblici njihova vlastitog, istinskog, tj. moga filozofskog postojanja.

Isto je tako ukinuti kvalitet, jednak kvantitetu, ukinuti kvantitet jednak je mjeri, ukinuta mjera jednaka je suštini, ukinuta suština jednaka je pojavi, ukinuta pojava jednaka je zbiljnosti, ukinuta zbiljnost jednaka je pojmu, ukinuti pojam jednak je objektivnosti, ukinuta objektivnost jednaka je apsolutnoj ideji, ukinuta apsolutna ideja jednaka je prirodi, ukinuta priroda jednaka je subjektivnom duhu, ukinuti subjektivni duh jednak je moralnom objektivnom duhu, ukinuti moralni duh jednak je umjetnosti, ukinuta umjetnost jednaka je religiji, ukinuta religija jednaka je apsolutnom znanju.

S jedne strane, to ukidanje je ukidanje mišljenog bića, dakle, mišljeno privatno vlasništvo ukida se u mislima morala. A budući da mišljenje uobražava da je neposredno drugo sebe sama, osjetilna zbiljnost, te da njegova akcija, dakako, vrijedi i kao osjetilna zbiljska akcija, onda to misaono ukidanje, koje svoj predmet u zbiljnosti ostavlja, vjeruje da ga je zbiljski prevladalo; s druge strane, budući da je sam predmet postao za mišljenje misaoni moment, ono ga stoga i u njegovoj zbiljnosti smatra kao samopotvrđivanje sebe sama, samosvijesti, apstrakcije.

Stoga s jedne strane postojanje, koje Hegel ukida u filozofiji, nije zbiljska religija, država, priroda, nego religija kao predmet znanja, dogmatika, zatim pravo, nauka o državi, nauka o prirodi, S jedne strane, dakle, Hegel stoji u suprotnosti kako prema zbiljskom biću tako i prema neposrednoj nefilozofskoj nauci, ili prema nefilozofskim pojmovima toga bića. Stoga on protivrječi njihovim običnim pojmovima.

S druge strane, religiozan itd. čovjek može naći svoju posljednju potvrdu u Hegelu.